

L'AVENÇADA

SETMANARI RADICAL-NACIONALISTA

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ:
CARRER DE TRES-LLITS, 3
LA CORRESPONDÈNCIA, AL DIRECTOR

Número. 5 cèntims

ELS TREBALLS ES PUBLIQUEN BAIX
L'EXCLUSIVA RESPONSABILITAT DE
LLURS AUTORS. NO'S TORNEN ELS
ORIGINALS.

ANY I

BARCELONA, 17 D'ABRIL DE 1915

NÚM. 7

OBRA D'HUMANITAT

PER LA LLIBERTAT DELS PRESOS I EL RETORN DELS EXILATS

En l'arribada del senyor Dato

Demà al matí arribarà en aquesta ciutat el president del Concili de ministres don Eduard Dato.

En l'història contemporània de la nostra ciutat, la visita del president del Concili marca una efemèride que podrà ésser d'alegria o de desengany per al nostre poble, segons sigui la conducta del senyor Dato.

Unes quantes dotzenes de desgraciats, uns quants del que, en els moments de suprema crisi espiritual, sapigueren posar les seves energies a l'altura del seu cor generós, encara, reixes endins, o en l'exil, anyoren els seus i el sol reconfortador de la llibertat i la pàtria.

El senyor Dato pot fer, amb un gest de gràcia, que s'obrin les presons i que'ls Pirineus s'ajupin. Per al nostre poble, sempre ansiós d'actituds de generositat, serà aquest gest recollit amb alegria i dignitat; alegria, perquè podrà reintegrar-se tots els que són carn de sa carn i ossos de sos ossos; dignitat, perquè veurà com sa demanda de pietat i de justícia és tinguda en tot el seu valor, exempta de menaces, exempta de pinxeries, però també exempta d'humilitats i de baixeses.

Si el senyor Dato passa per Barcelona com un de tants polítics que de tant en tant ens vénen a veure per a estudiar-nos i observar-nos; si el senyor Dato, com un qualsevol d'aquests, es limita a ponderar les altes qualitats de raça industrial i treballadora que posseïm, però sense enfondir en l'ànima de generositat i fidelitat que és la nostra característica, el seu pas per Barcelona serà infecund i xorc com una turbonada, i s'esborrarà de la memòria dels barcelonins i dels catalans com s'han esborrat els records de tants i tants homes, el pas dels quals per nostra terra no ha deixat rastre.

Esteu, senyor president del Concili de ministres, en una de les més preeminents i aventajoses situacions per a guanyar-vos el cor dels catalans. A nosaltres, amb l'amor se'ns

atreu, quan ni amb l'or, ni amb la força, ni amb l'engany se'ns domina.

Obriu les presons, abaixeu les montanyes fronterices! Volgueu que'l vostre pas per aquesta terra sigui recordat amb amor per tots nosaltres, que desitgem amb anhel poder estrènyer efusivament entre'ls braços tants germans presos i exilats.

Els, precisament, que tingueren abnegació per a posar el pit davant de les barricades en aquestes terres desgraciades de castrament d'energies!

Retorneu-los a les seves llars perquè puguin, tants vells que s'acaben, tenir l'apoi dels fills, i perquè en nostre país, tant faltat d'homes de voluntat i d'energia, hi hagi els que tenen sang de sobra per a ells i per a aquell als quals els en manca!

O amb el poble o contra el poble, senyor president del Concili de ministres! Que la vostra arribada a Barcelona sigui marcada per un repic d'alegria o per un altre desengany, un desengany encara per a enfodir més i més l'abim que separa el poble de la monarquia!

El míting del Soriano

Diuenge passat al matí, i davant d'un auditori nombrosíssim, se celebrà en el teatre Soriano l'anunciat míting per a demanar als poders públics una ampla amnistia per als processats i condemnats per delictes polítics i socials.

L'acte resultà un èxit sorollós. Parlaren els senyors Ulled, Vallès, Fitè, Babra, Cuadras, Santamaría, Guerra del Río, Josep Ulled, Emilià Iglesias i Giner de los Ríos, que pronunciaren discursos fogosos i plens de doctrina jurídica per a demostrar la evident raó que'ns assisteix al formular la demanda que formulem.

Perquè es vegi la força avassalladora que constitueix l'actual moviment en pro de l'amnistia, reproduïm a continuació la llista de les entitats que s'adheriren a l'acte.

Veus-la aquí:

L'AVENÇADA, Joventut Vanguardia Radical

de Reus, Fraternitat Republicana d'Horta, Círcol Fraternal del districte segon, Ateneu de Concentració Radical del districte sisè, Ateneu Radical del districte quint, Grupo 4 d'octubre de 1909, Joventut Radical de Monistrol, Centre Radical de Sant Vicents de Castellet, Joventut Vanguardia Radical, de la Barceloneta, Junta Municipal del districte sisè, Centre Radical del districte sisè, Joventut Radical de la Casa del Poble, Joventut Radical de Sans, Joventut Radical de Sant Andreu, Joventut Instructiva Radical del Camp de l'Arpa, Junta Municipal del districte novè, Junta Municipal del districte vuitè, Centre Radical de Granollers, Joventut Radical de Esparraguera, Unió Radical Graciensa, Societat Progressiva Femenina, Centre Republicà de Martorell, Joventut Republicana Autonomista del districte quart, Joventut Radical Gervasiensa, Associació Republicana Popular, Agrupació Radical de la Província de Tarragona, Centre Republicà Obrer Radical de la dreta de Gràcia, Logia masònica «Ciència i Llibertat», Societat d'Obrers Curtidors d'Horta, Cooperativa Colectivista «La Vanguardia Obrera», La Igualtat, societat de curtidors de Santa Eulària, Centre Federal Nacionalista del districte desè, Casino l'Unió Hortense, Montepio de Sant Isidre (Horta), Ateneu Instructiu Radical del districte desè, Ateneu Radical del Fort Pío, Ateneu Obrer Republicà d'Hostafrancs, Joventut Radical d'Hostafrancs, Joventut Radical del districte vuitè, Joventut Radical i Casa del Poble d'Igualada, Joventut del districte quint, Junta Municipal del districte quint, Fraternitat Republicana del Poble Sec, Societat Cooperativa La Guardiola, Ateneu Obrer del Poble Nou, Societat d'Obrers Empedradors La Espanyola, Círcol Republicà, Agrupació Lliurepensadora, Joventut Radical de Cornellà, Junta Municipal del districte desè, Joventut Democràtica Radical Instructiva, Fraternitat Republicana «El Pueblo», Grupo de Propaganda Republicana, Joves Barbres, Agrupació Lliurepensadora «Vida Radical», Societat obrera «Les tres classes de vapor», Fraternitat Republicana Martinenca, *El Gladiador*, majoria republicana de l'ajuntament d'Olesa, alcalde i regidors radicals de Cornellà, majoria radical de l'ajuntament de Martorell, *Igualada Radical* i *La Voz del Pueblo*, de Tarragona.

Per al ser verament religiós, el pecat no existeix.

NOVALÍS

ECOS DE LA GRAN GUERRA

En Juli Delpont conversant en l'Ateneu Enciclopèdic de Barcelona

Diumenge passat en Juli Delpont, el rossellonès, conversà a l'A. E. P. sobre la guerra. Digué coses boniques i curioses. Veu's-en aquí algunes :

«El dia 9 de setembre passat, mentres es desenrotllava la gegantesca batalla de la Marne, els nostres riscs de victòria van balancejar un moment, al davant de la superioritat numèrica dels alemanys; és allavors que'l general Mannoury va recordar a les seves tropes lo que venia de dir una «ordre del dia» del generalíssim Joffre, que «calia vèncer o fer-se matar aquí meteix». Amb un esforç sobre-humà, els soldats francesos pararen llur retirada, émbestiren l'enemic, i el rebetllaren per allà el riu Aisne. París i la França romanien salvats.

«Fullegem, ara, la «Crònica» del rei en Jaume I, que sigué, en el segle XIII, «rey d'Aragó, comte de Barcelona e de Roseyló, e senyor de Montpeller»; i diu, tocant a la mort de son pare, a la batalla de Muret (1213): «E qui morí nostre pare, car així ha usat tot temps nostre linatge, de vèncer o morir».

«Vèncer o morir», havia dit el monarca català; «vèncer o morir», ha tornat a dir, al cap de set sigles, el generalíssim català. Quina més enlairada emoció donen aqueixes senzilles paraules... per més que desplauin als des-carats germanòfils.

«Perquè al meteix moment de la batalla de la Marne, *La Veu de Catalunya* va gosar a estampar: «Avença, Guillem, avença»; a aquesta colla de germanòfils els calia a totes costes l'entrada triomfal del llur kaiser a París i la destroça de la França!

«D'haver mancat aquest mal cop, els va venir gros despit; és allavors que mossèn Alcover va gitar entre cap i coll, an els rossellonesos, el seu desvergonyit «Venceu-los si podeu...» (als alemanys).

«La rabia no'ls ha passat. Ara ens aixorden les orelles amb el repic de «La unitat moral d'Europa». I bé, no; han estat massa descortesos amb nosaltres, per mor que volguem inflair llur patota enfarinada i germànica; no la podem rebre més que a puntades de peu. No'n volem a cap preu, de germanòfils.»

«L'abanderat del 46 regiment d'infanteria francesa, ja il·lustrat per haver-ho estat del de grenaders «La Cour d'Auvergne», ve de perdre un soldat no menys animat. Es el conseller d'Estat, M. Collignon, que havia estat també secretari general del president de la República; s'havia alistat com a voluntari pel temps de la guerra, i ha volgut romandre soldat; no oficial. Tenia 58 anys.

«El coronel li havia encarregat la bandera del regiment, i era bell de veure'l, ab la seva barba tota blanca, vigilar la senyera tricolor.

«El 16 de març, a Vauquois, el regiment era bombejat pels tudescs; els soldats miraven de reparar dins d'unes cases ja totes espatllades. Sobtadament, M. Collignon se n'anà defòra, a pesar dels bolets de canó, per a ajudar a un soldat ferit; mes un pet d'obús el pescà al cap, i romangué mort.

«Fins ara, a cada crida dels soldats del 46 regiment, quan venia el nom de «La Cour d'Auvergne» es responia el tradicional «Mort al camp de l'honor»; d'ara endavant s'hi cri-

darà també el nom de Collignon, i es respondrà: «Mort al camp de l'honor.»

«En el Luxemburg s'hi han estat, pels primers mesos de la guerra, uns trescents mil homes de tropes tudescs; encara n'hi ha uns deu mil.

«Aquí, on més van els oficials és a les pasticeríes; a quatre hores de la tarda, cada dia se n'hi van a embotifarrar-se de coques i de crema, lo meteix que mainada afamada, i paguen amb moneda de paper.

«A una plaça de la ciutat de Luxemburg hi ha uns cartells alemanys amb una grossa àliga imperial al cim; com els tudescs no paguen mai sinó que amb aquell paper moneda, mentres que ells miren d'arreplegar tot l'or que poden, un dia es va veure aquest escrit en un dels cartells:

«L'àliga és un animal estrany: s'empassa peces d'or i caga paper.»

«El governador alemany va prometre cent marcs a qui li descobrís l'autor de la burla. L'endemà es va llegir aquest altre escrit:

«Com serà pagada la recompensa? Pel bec o pel cul?»

«Encara s'espera la resposta del governador.»

LLOABLE ACTUACIO

Dels quatre números de L'AVENÇADA que fins avui han vist la llum pública, tres han sigut llegits amb preferent atenció per aquest modest correligionari que sotscriu. La sinceritat política i l'abnegació ideològica formen l'apostolat del setmanari radical-nacionalista, el qual ve a donar un desmentiment als apassionats i servils de la baixa política que continuament venen calificant als lerrouxistes d'encarnitzats enemics de les aspiracions de Catalunya.

Nosaltres, els bons republicans, els que hem donat proves de lleialtat i disciplina, venim obligats, en aquests moments crítics en que les dretes s'afanyen en construir l'imperi de la seva consolidació, a treballar i fer feina positiva per la causa. Poc deuen importar-nos des de determinat punt de vista les ridícules ambicions d'uns quants que en lloc d'enaltir l'ideal republicà ajuden als adversaris per a prostituir-lo i denigrar-lo impunidament.

Entenc que L'AVENÇADA és, avui dia, un periòdic útil i pràctic per al desenrotll i pervindre dels nostres estimats ideals. En ses planes no brollen les estridències ni tampoc tenen vida els xorc personalismes que tants estragos causen en els partits populars. En L'AVENÇADA s'hi veu com hi nia tant sols l'esperit de sacrifici, preciosa corona que cobreix de bondat excelsa els nobles adalits de la llibertat i la República.

Per tant lloable actuació, rebeu, doncs, estimats amics que redacteu aquesta fulla de combat i de doctrina, la meva més entusiàstica adhesió, amb la seguretat de que tindreu al vostre costat un propagandista i col·laborador més, si aixís vos plau.

JAUME PARERA RÀFOLS

Vilafranca del Panadès.

La tolerancia és una flor de l'ànima.

NOVALÍS

Les males llengües diuen...

De la Vall d'Aràn ens envien noves notícies referents al famós cacic que allí pateixen.

Malgrat el cognom, que resulta ben contradictori, aquest cacic és de la Lliga Regionalista.

Però hem de confessar que l'escola de la Lliga no'n té pas ni un, de deixeble tan aprofitat.

Re... déu quin paio! Bé se'n diuen den Cambó, però no passi pena el *leader*, que sempre hi ha un pitjor.

I cregui, a aquest de la Vall d'Aràn pot dar-li el títol de mestre sense rebaixar-se gens, perquè encara resulta un mal deixeble, al seu costat.

Vaja, ja en parlarem.

No és pas cosa de no fer-li els deguts honors al representant de la Lliga a la Vall d'Aràn.

Dos dies després de publicat el darrer número de L'AVENÇADA, en que donàvem compte dels projectes matrimonials entre reformistes i lliberals, iniciativa personal den Miró i Trepà—avui *duque* de Tovar,—el senyor Junoy dinava amb en Collaso, el comte de Lavern i en Forgas.

Ho veuen?

Era veritat. Però en Miró i Trepà—avui *duque* de Tovar—s'ho callava. Mercès a la nostra indiscreció se n'ha enterat en Junoy, i, com sempre que pot fer-ho, li ha pres el rengle i ha emprès pel seu càrrec la tasca de portar a terme el casori, començant desseguida a treballar els senyors.

Parodiem una frase tendra del senyor Junoy: «Fa molt temps que'l senyor Junoy està malalt d'amor per l'alcaldia de Barcelona.»

Eh?

L'acreditat capdill lliberal i representant, amb exclusiva, den Romanones a Barcelona, don Lluís Utzet i Palaudarias, reparteix amb certa prodigalitat unes targetes com aquesta:

LUIS UTZET Y PALAUDARIAS

Jefe del partido liberal-romanonista del distrito X.

Barriada de la Sagrada Familia

I encara no l'han agafat.

La bona fama que havien donat a l'ajuntament de Sarrià els clericals i els lligaires s'està esvaïnt per moments.

Passen coses estranyes, a Sarrià.

Es parla d'expedients que no surten, que sembla que tinguin un cert empenyo en mantenir-se amagats, sota la protecció carinyosa del secretari...

Es parla de que aquests expedients es refereixen a relacions entre *La Canadiense* i l'ajuntament de Sarrià.

Que *La Canadiense* ha ocupat importants terrenys del municipi de Sarrià i el municipi no n'ha cobrat un cèntim.

Que alguns regidors tenen o han tingut fills col·locats, molt ben col·locats, amb sous apetitosos, a *La Canadiense*.

Que un regidor demana amb molta insistència l'expedient, i... el secretari, senyor Sans i Buigas... bo, gracies a Deu... se'n va a Masquefa.

Y, en fin, que'l municipi de Sarrià és un model d'administració clerical.

I que'l secretari és un bon escolà de l'escola de la Lliga.

ACTUACIÓ REPUBLICANA

Que no són sinó una cançó de ceguets titulada :

CANSÓ DE

«LA DONCELLA Y EL FUNERARIO»

*Doncella afeccionada,
trencida de dolor,
la lus de su asperansa
par siempre s'apagó
y en casa del Funerario
sus pasos encaminó.*

—«Señor Neotafio:
vengo a comprar una tumba,
que sea perfumada
y que tenga pitafio,
porque mi amor
porque mi amor
porque mi amor
s'ha metido escolapio.

»Y an mi tumba pondré:
EN CAMÁS T'OLVIDARÉ,
y mi tumba dirá:
EN CAMÁS T'OLVIDARÁ,
¡Ah!»

*Funerario encanesido
por la lucha del dolor,
ascuchando la doncella
la cabeza maneyó
y le dijo dulcemente,
¡sí!,*

la mano an el corasón:

«Ay Niña, Niña,
qu'an tres años manguados
no conoses del mundo
no conoses del mundo
sino el despertar!
¡Si tu amor has pardido
si tu amor t'ha dejado,
otro amor más brillante
¡ay!

*ta bandrá a consolar!
»Porque an el mundo
ni la pena es eterna,
todo pasa y cambia
todo pasa y cambia
como estrella fugás;
¡y al amor que s'ha ido
otro amor l'anconsuela,
l'asperansa pardida
siempre buelba a brillar!*

«Abre tu pecho
a la vida sonriente,
que tan sólo la tumba
¡ay!
no tiene final.
¡No!»

*Doncella afeccionada
sus ojos aserenó;
la lus de su asperansa
da nuevo s'ailuminó,
y desda casa del Funerario
¡olé!
al baila sa bolbió.*

I ara, amics lectors, si la cançó us ha plagut, feu el favor de dir-m'ho, que continuaré la sarsuela.

MOSSÈN DOBA

A Falset

El Comitè de Falset ha quedat constituït en la forma següent :

President, Prudenci Llebaria; vispresident, Antoni Nougués; vocals, Miquel Llebaria, Celestí Martí, Joan Borja, Josep M.ª Bes; secretari, Joan Toda; tresorer, Batista Pallejà; comptador, Bonaventura Pallejà.

Sembla que és un fet la fusió del comitè d'Unió Republicana amb el del partit radical.

Lliurepensament

El grupu lliurepensador del districte según ha pres la iniciativa de citar a totes les juntes directives de totes les entitats lliurepensadores de Barcelona a una reunió magna que tindrà lloc al carrer de Moncada, 14, avui dissabte, per a tractar de la reorganització de la Federació.

Amb el nom de Joventut Lliurepensadora del districte según s'ha constituït un nou organisme per a laborar pel lliurepensament.

A Vilanova i Geltrú

El Comitè Federal de Vilanova i Geltrú té en projecte la realització de diverses conferències de propaganda política.

Per a les meteixes compta amb el concurs de distingides personalitats republicanes.

A Lleida

Presidida pel quefe provincial, nostre bon amic don Josep Mir i Miró, president honorari del Centre Republicà, celebrà aquest, fa uns quants dies, reunió general ordinària. Després d'un discurs de reconfortament dels esperits, pronunciat per senyor Mir, necessari en aquests moments en els quals algú pretenia la desaparició del Centre, foren elegits per aclamació els següents senyors per a formar la junta directiva: don Ramón Montull, don Cebrià Burón, don Joan Olivé, don Francesc Paraiso, don Miquel Villanueva, don Pere Rosselló, don Josep Bruguera, don Juli Montull, don Josep Ricart, don Josep Llobera i don Josep Onclús.

Pròximament es començarà la reorganització radical en tota la província, la qual promet un falaguer èxit.

La Junta Municipal del partit ha admès, atenent la presentació feta pel quefe provincial senyor Mir i Miró, al conseqüent republicà de Juneda don Joan Olivé, metge i diputat provincial per Lleida-Borges. En canvi han estat expulsats els senyors don Enric i don Manel Gómez, qual permanència en el partit era una constant menaça per a la disciplina.

A Borges Blancas

Dies enrera donà una conferència en aquesta població el diputat republicà don Marcellí Domingo. Segons diu *La Publicidad*, l'acte fou un èxit, puix al mateix hi concorregueren tots els elements republicans d'aquella població i un públic independent en política que se sentí subjugat i arrastrat pels conceptes de l'orador i per la fe que'l senyor Domingo posa en totes ses patriòtiques campanyes de reconquesta republicana.

El president del Centre Democràtic de Borges Blancas, ex-candidat a diputat provincial, don Pere Mias, s'adherí als propòsits i a la campanya del senyor Domingo, sumant-se des del primer moment als elements que s'han imposat la tasca de fer tornar a triomfar l'ideal republicà.

Els radicals de Reus

Un bell exemple ens ofereixen aquests bons correligionaris del camp de Tarragona, sempre disposat a sacrificar-se per l'ideal.

Han establert un consultori civil destinat principalment a orientar als lliurepensadors que desitgin aplicar la seva manera de pensar en els actes de la seva vida; perquè si són pocs i fàcils de vèncer les dificultats que ofereixen els actes civils d'inscripció de naixements i enterros, en canvi són nombrosos els requisits i petiteses legals o curialesques que sorgeixen quan del matrimoni civil es tracta.

Doncs això és lo que'ls correligionaris de Reus volen solventar amb el consultori que creen i que funcionarà a la Casa del Poble.

Els federals nacionalistes republicans

La junta directiva del Centre Nacionalista Republicà ha pres, entre altres, el següent acord:

Aprofitar la visita del president del Concell de ministres per a exposar-li el disgust amb que han vist els nacionalistes republicans el fet d'haver tancat el parlament deixant per resoldre la qüestió de les zones neutrals, i a l'ensem fer-li avinent el desig vivíssim de que sigui concedit un ampli indult per a tots els precessats o condemnats polítics i socials, així com també que hi sigui inclòs en Josep Puig i Esteve.

A Arenys de Munt

El dia 11 donà una conferència en aquesta població nostre correligionari don Alfons Martínez Rizo, que disertà sobre el tema «Política d'extrema esquerra i revisió del procés Ferrer».

Digué el conferenciant que la revisió del procés Ferrer encaixa perfectament en el concepte d'extrema esquerra, per a lo qual donà a conèixer lo que significà a França la revisió del procés Dreyfus.

Sigué molt aplaudit.

Assistiren a l'acte comissions de Canet, Arenys de Mar i Calella.

Nou periòdic

Entre'ls correligionaris del districte d'Arenys regna molt d'entusiasme per a emprendre's la publicació d'un periòdic defensor dels ideals republicans en aquella comarca.

Probablement per a realitzar el pensament es posarà d'acord amb *El Nuevo Ideal*, de Mataró. Per a demà, diumenge, hi ha anunciada una reunió de delegats dels pobles, en la qual es pendrà acord.

Ens alegrem molt que pugui anar endavant el projecte.

FLESTOMÍES

El mestre Adrià Esquerrà fa tres anys que'm té instada una sarsuela que s'ha de titular *El banderadu* (l'abanderat), que s'ha de descapdellar a Gracia, entre cotxers, i que ha de tenir per fons escènic l'aplec de Sant Medí.

Jo, prou li dic que me'n cuido, mes ell no'm creu!

I és que'm fa por empendre-la.

No obstant, un jorn vaig agafar la ploma. Millor dit: me la vaig trobar als dits, car—deliberadament—mai s'ha d'agafar, la ploma.

Confidencialment, amic lector, te'n donaré les primicies.

Instal·lacions elèctriques. Il·luminacions decoratives. Lampisteria en general. Dinamos, electro-motors, telefons, timbres, para-llamps, ascensors, material elèctric, etc.

J. Jorge Vinaixa i C.^a

Oficines: Diputació, 168, pral., 2.ª Taller: Villarroel, 87, 1da.

ELS JOCS FLORALS DAVANT DEL PLET ORTOGRAFIC

SPORTS

Foot-ball

La llibertat de pensar o les menjadores de la Diputació

III

A la reunió del cos d'adjunts, per la tardor del 1913, els cirineus de la Lliga s'hi presentaren en compacte ordre de batalla. (Cal tenir present que les reunions normals dels adjunts són una cosa altament casulana. Hi van quaranta persones, entre les quals s'hi compta el senyor Monegal des de que va descobrir que allò era un lloc més on s'hi podien fer discursos *real i positivament*. El senyor Matheu hi porta sigilosament la seva candidatura que mai ha conegut ningú dues hores abans de votar-la. El doctor Fuster no hi falta mai, ufanós de poder seure, baldament sien dues hores, en aquells escons als quals en Rovireta ha sapigut tornar per segona vegada, i que ell —preterit—s'ha de mirar de lluny.)

Doncs... deiem que'ls regionalistes s'hi presentaren en ordre de batalla. En Puig i Cadafalch, en Rosés, en Muntañola, en Duranet i Ventosa, mossèn Frederic Clascar, el gran Costa y Déu, etc., etc., tots comparegueren allí amb un posat solemniat de conjurats que n'hi havia per llogar-hi cadires. Com els retreia el dia de la Mare de Déu de març en Girbal i Jaume, amb forts alirois i grans jubilacions aquells senyors tritllejaren les campanes en llaor del gran part de l'Institut d'Estudis Catalans. Fou inútil que en Venturera i en Pere Bassegoda, en Girbal i uns pocs més intentessin impedir-ho. Aquells senyors (conjurats previament), per la força d'una votació inesperada, per la força d'una majoria circumstancial que agredia sens previ cartell de *deseiximent*—que deien segles enrera,—pregueren l'acord de que, en endavant, el Jocs Florals apliquessin als treballs dels autors premiats les cèlebres normes del doctor Turró, del *fenòmeno* Ors i del metge Fargas; les normes dels quatre quintes.

I ja tenim, doncs, per sorpresa, amb premeditació i alevosia, imposades als Jocs Florals les normes promulgades per a l'unitat de l'idioma des del número 123 de la Rambla de Catalunya i el 10 del carrer dels Escudellers.

El *trágala* era un fet. Els vells versaires, els repatanis, els bigatans del trabuc, els *renaixencs*, les patums, les miloques, els qui no reconeixien les sublimitats de *La Ben Plantada*, la excelsitud dels *averanys* de l'autor del magistral article «Aquell de la gorra den Rull», els incrèduls en l'eficàcia de l'espataarrant «Concell d'Investigació Pedagògica», els gosats que creien més fort en zoologia en Darder que en Bofill i Mates, els carrinclons que no havien sabut fer res més que *accessiar* en Pere Muntanyola preterint-lo inconcusament; tots, tots quedaven definitivament anorreats.

El *copo* s'era consumat. *Sursum corda!*

Que hi feia que a en Bonaventura Bassegoda se l'hagués posat a parir, titllant d'antipatriotes a tots els qui no acceptaven de grat les normes *dictades* per l'Institut, l'egregia menjadora de tots els senyors qual flexibilitat d'espina vertebral hagi pogut apreciar don Enric... don Enric Prat... don Enric Prat de la Riba?

Què hi feia que, als vuit dies, amb el títol de *Cu-Cut!*—qual nom és el més gran remordiment, l'etern *cauchemar* del diputat *cunero*

per Granollers senyor Prat—sortís un periòdic regionalista per a major dolor, qual únic objectiu era burlar-se de les *normes*, denunciar e *isplagis* den Olaguer Recó, riure's den Carner, i posar en ridícol a l'espataarrant Xenius i a son bessó l'Octavi de Romeu?

Que hi feia que en Pons i Massaveu, i en Narcís Oller, i en Cabot, i en Carreras i Candi, i dotzenes i més dotzenes, es donessin de baixa de *La Veu*?

Els homes de la Lliga tenen un suprem remei per a coses aixís. La conspiració del silenci.

I a tot, a tot lo dit, i a moltes més, li tiraven terra a sobre. *Taday, pobreza!*, que deia el «Nisco» den Pereda.

A les raons contestaven amb el silenci. A les protestes que's callaven, replicaven amb grans escarafalls de miraculoses *unanimitats*. *¡Todo el monte era orégano!*...

...Fins a la reunió dels adjunts l'any 1914, l'any passat, en la qual—després de derrotar una candidatura qual representació patentitzava una immoralitat literària, qual objectiu eren les pessetes del premi Fastenrath i la *consolació* de l'home boig de la *sopervia intolerable*, com li digué en Francesc Matheu,—en Girbal Jaume i en Rocamora presentaren la proposició (de tothom coneguda, per ésser la causant de l'aldarull que'ns ocupa) que més enrenou ha mogut al voltant dels Jocs Florals de Barcelona de vinticin anys an aquesta banda.

La presentaren i... oh, infantilitat! Podent guanyar, amb vots disposats sobrers, caigueren en el pecat de noblesa—car pecat es, i gravíssim, *l'echar margaritas a los puercos*, per exemple), caigueren, dic, en el pecat de noblesa de no valer-se de l'ocasió, de no aprofitar-se dels «vots són trumfos», d'escollar-se les raons de sirena del senyor Duran i Ventosa—l'home de més ronyó de Catalunya—qui deia que *la serietat* dels Jocs Florals en *patiria* de la revotació, i de sentir, sens un atac de nirvis, les vulgaritas, *estudiades i posades al mirall*, del senyor Muntañola, cronista de si meteix... a *La Veu de la Calumnia*...

Fou en Girbal (y foren l'Oller i en Matheu, i en Picó i Campamar, i en Gambús, i els Bassegodes, i en Laporta, i en Franquesa, i en Roca, i en Rocamora, i altres que l'assistien) lo suficientment candis i badocs per a no fer un cop de força—de força que'ls sobrava—en aquella sessió, i accediren a que'l plet s'ajornés i decidís en una sessió que expressament es convocaria i celebraria per aquest debat interessantíssim.

Sessió que fou convocada per al dia 25 de març d'enguany...

Sessió que—perdona'm, lector!—essent lo més interessant de la meva pesada historia, no'm cab tampoc en l'espai d'avui, i que—contra el meu desig—ajorno per a un altre dia.

Que serà—si no s'hi fica la bruixa—el disabte de la setmana entrant.

Aixís, doncs, fins al disabte, que: *un bon dinar fa de bon esperar*, com diu l'adagi.

JOAN BLANCAS

LES SEMI-FINALS

El diumenge passat tingué lloc a Madrid la primera semi-final del Campionat d'Espanya entre'ls equips *barandas* de les Federacions Centre i Catalunya.

La victòria la obtingué el campió de Catalunya per 3 goals contra 2 la Gimnàstica, de Madrid.

Com que nosaltres no disposem de medis econòmics per a traslladar-nos a la capital d'Espanya com un qualsevol marquès de Marianao, ni d'actes de diputat com si fóssim un insignificant marquès de Camps, no podem fer judicis ni comentaris de dit partit, i per lo tant ens veiem obligats a recollir les impressions dels periòdics de Madrid. Segons aquests guanyà el nostre campió per haver-lo favoregut la sort. Es lo més just i acertat que podien dir els diaris madrilenys.

Lo injust i estrany hauria sigut que haguessin dit lo contrari; per exemple, que si els nostres varen guanyar es perquè ho feren millor.

Ara calculin vostès, si els catalans jugaren molt malament, si el nostre campió no passa d'esser una mitjanía, com diuen ells, que tal serà l'equip madrileny vençut per aquells a Madrid?

Tenint en compte que la Gimnàstica de Madrid és un equip que juga amb *desgracia*, desd'ara em sento profeta i dic: Que en la segona semi-final Centre-Catalunya, que tindrà lloc demà, en el camp del Barcelona, me n'apunto quatre a favor de la *sort* de l'Espanyol.

Ciclisme

Segueixen amb molta activitat els treballs de la comissió organitzadora de la Festa del Pedal, que aquest any se celebrarà a Argenton el pròxim dia 2 de maig.

Per l'entusiasme que hi ha en els clubs i societats ciclistes, podem assegurar que serà dita festa una grandiosa manifestació del desenrotllo i predilecció que té entre nosaltres tant simpàtic deport.

Per a «El Nervión»

PRENGUIN TIL-LA

Aquest títol, que sembla un anunci, és un just consell que'm permeto donar als bons, estimats i entesos companys d'alguns periòdics del nord, per la indigestió i alteració de nirvis que sofreixen a conseqüència d'haver llegit el meu article «Contents i enganyats».

Un dels que l'atac se li ha presentat amb caràcters de veritable gravetat ha sigut el redactor sportiu de *El Nervión*, de Bilbao, el qual, en son deliri, ha demant l'aplicació del còdig penal i una camisa de força.

Nosaltres, més compassius i un xic més serens creiem que amb poca til-la ja en tindran prou.

I llamentem que s'hagin pres la crònica d'un modest setmanari sense abans digerir el tip de victòries.

Cafè Restaurant

PETIT PELAYO

SERVEI A LA CARTA I A COBERTS
SALO ESPECIAL PER A BANQUETS

Telefon 1871

L'OBRER D'ANGLATERRA

L'ASSOCIACIONISME

Es tant gran per si meteix el fet de la guerra actual, que difícilment es pot preveure la orientació que després d'ella, i com a conseqüència de la mateixa, seguiràn les nacions.

Es de creure que una gran transformació s'operarà en tots els ordres corrents de la vida actual, i que seràn uns altres els valors morals i ideològics que inspiraràn el concepte jurídic de la època nova.

Tampoc és inversemblable suposar que no passi res de tot això. D'ençà que va esclatar el conflicte, ens haurem equivocat tant en tantes suposicions d'acceptació general!

Però és lo cert que hi ha el símptoma eloqüentíssim de l'actitud d'Anglaterra amb les importants i sorprenents disposicions del seu ministre d'Hisenda.

Aquestes disposicions, de caràcter francament socialitzador, són com una mena de colorari o de resultats apoteòtics de les seves famoses reformes tributaries.

No fóra gens estrany que aixís com al començ de la guerra ens va sorprendre la formidable organització estatal i militar d'Alemanya, a l'acabar-se ens sorprengué l'improvització d'Anglaterra per als nous sistemes que en aquells moments es consideraràn millors.

Aixís el símptoma de la actitud d'Anglaterra significaria l'anunci d'un règim de socialisme d'estat per al qual ja s'està preparant el país clàssic de la llibertat.

De totes maneres és evident que avui les idees liberals no's poden mantenir més que d'orientacions concretes cap a fórmules de millorament i justícia econòmica per als postergats en el règim anàrquic de la producció capitalista.

A la lliure competència que s'entronitza en aqueix règim i que no dona sempre la victòria al millor, sinó al més fort, s'hi han oposat, en l'ordre de les idees, les fórmules de l'associacionisme econòmic.

Engels volgué un dia justificar-les en tots els ordres de la vida humana, i el problema plantejat no's pot donar encara com a resolt.

Però es pot acceptar com a victoriosa en totes les polèmiques i les lluites doctrinaries corresponents a l'aspecte econòmic de la qüestió.

Ademés, els fets ho han demostrat a l'evidenciar els aventatges dels ensaigs realitzats i al provocar la seva aparició com a efectes i conseqüències espontànies.

El sindicalisme, el corporativisme i el cooperativisme són els tres sistemes d'associacionisme que ha produït la indústria moderna.

El sindicalisme, que en el sentit que ara li donem no té res que veure amb el moviment produït a França per les teories de Sorel, és una conseqüència dels descobriments científics, en els quals s'han demostrat els aventatges de la concentració industrial i comercial.

Representa la fórmula de societat per la qual els petits productors autònoms tracten d'obtenir a bon preu les primeres matèries o el crèdit necessari de llur indústria, o bé de fabricar o vendre els articles en les millors condicions econòmiques possibles.

Generalment es forma de petits industrials o agricultors, als quals el poc capital de llur empresa no'ls permet competir amb els industrials o agricultors organitzats més en gran.

Presenta organitzacions com les *societats agrícoles de venda*, que, essent quasi sempre anexas a les de defensa de la classe, tenen per

objecte col·locar a bon preu en el mercat els productes del conreu de l'associat, el qual reb íntegrament el seu preu, menys la part corresponent a les despeses generals.

Té també les *agrícoles de producció*, que's formen especialment entre'ls productors d'articles de llet, com la mantega i el formatge, i els quals aporten la primera matèria per a rebre, a prorrata, els beneficis obtinguts en la venda del producte.

Les *societats sindicals de comerç o d'indústria*, que estàn constituïdes per obrers productors i reparteixen els beneficis entre aquests en relació a les accions subscrites, que formen el capital social, entren també en el sistema de que estem parlant.

Finalment les *caixes de crèdit*, que tenen per model la *Schulze-Delitzsch* alemanya, i en la qual els accionistes es reparteixen els beneficis fets per les operacions de préstam realitzades, tant si han estat com no clients de la caixa, hi estàn igualment incloses.

Ademés hi ha les que formen el grup que té per finalitat el proveïment, tals com les *societats de compra de primeres matèries i les caixes de crèdit Raiffeisen*, que's proposen fer abaixar, amb llur acció de conjunt, els preus del mercat i la tasa de l'interès.

El corporativisme nasqué, en certa manera, de la idea marxista sobre la apropiació dels instruments de treball, si bé en el fons no contradiu el sistema capitalista, contra'l qual aquella es dirigia.

Es el principi en virtut del qual els obrers es reuneixen per a posar en comú els cabals i el treball, emprant una producció que té per regla la repartició dels beneficis a prorrata dels salaris.

Quasi sempre han acabat per convertir-se en empreses privades que s'han anat allunyant del seu principi inicial o han fracassat, per haver-hi, en el criteri que les inspira, la contradicció del principi socialista amb el del capitalisme individual.

Pels volts de 1848 Robert Owen, Fourier, Bucher i Hiulier emprengueren per diferents països una intensa campanya de propaganda, que si de moment aconseguí alguns èxits, al cap de poc fou oblidada sense deixar rastre.

A Bèlgica i França desaparegueren les darreres organitzacions nascudes d'aquella campanya al cap de quatre anys, i a Anglaterra se sostenen amb una vida migrada i difícil.

El cooperativisme ha sigut justament definit aixís: Principi en virtut del qual els beneficis realitzats en les empreses de producció o de venda, si no's destinen al fons de reserva, són restituits als compradors a proporció de les compres que han efectuat.

A pesar de tots els antecedents teòrics, doctrinaris i filosòfics que se li vulguin donar, en realitat prové de la experiència aplicada a l'estudi de les qüestions socials que's va promoure després de la fallida de les teories marxistes i davant del desenrotll de la gran indústria.

El seu punt de vista primordial és el consumidor, però pel seu fonament i per les conseqüències a que condueix, entra també en l'esfera de la producció de la riquesa.

Es d'un caràcter essencialment democràtic per la seva tendència a estendre el seu organisme per tota la societat sense reduir-lo a una sola classe.

Es va aplicar en la realitat per primera vegada a Rochdale (Anglaterra) l'any 1844,

havent tingut després gran acceptació per tot el Regne Unit, i havent trobat a França, en la persona del savi professor d'economia política Mr. Charles Gide, el seu propagador més abnegat.

Les nacions que, com Anglaterra i Suïça, han tingut un desenrotll industrial més antic i més ràpid, s'han trobat amb una intensa vida obrera que ha facilitat desseguida el cooperativisme.

A França i a Bèlgica, països llatins, la psicologia de la raça, traspasant les condicions de la seva forta potencia industrial, hi ha fet fertilitzar amb més preferència el cooperativisme.

A Alemanya, on el desvetllament de la gran indústria ha sigut més tardà, hi ha arrelat el sistema sindicalista.

Gide ha dit que «el cooperativisme no ha nascut del cervell d'un savi o d'un reformador, sinó de les mateixes entranyes del poble».

No obstant, ell i madame Beatrice Polter són els definidors de la doctrina que després ha representat ideològicament al cooperativisme.

Els intents i les fórmules d'Owen i Fourier no fóren més que'ls tanteigs preliminars.

S'havien inspirat, com totes les ciències socials, en el descrèdit del sistema del salariat.

El cooperativisme adquireix relleu, entre altres fórmules de nova organització social, per la suavitat amb que pot produir la més radical transformació del present sistema.

En efecte: la seva finalitat consisteix en la fórmula més fonamentalment revolucionària: donar al consumidor el producte íntegrament de son treball.

I a això s'hi encamina amb un procediment que's pot anar desenrotllant en les més grans proporcions, sense interrompre violentament la màxima normal de l'actual procés de la repartició.

Tampoc té necessitat d'interessar-se en la política, i pot avançar fàcilment en el seu camí sense preocupar-se d'aquesta altra mena de lluites.

En el mateix ordre de relacions de classes pot subsistir, sense produir topaments o conflictes de violència, car moltes de les classes capitalistes troben manera de desenrotllar els seus negocis tractant amb determinades cooperatives.

Per tot això es, a la vegada, el moviment cooperatiu un eficaç instrument de pacificació i de cordura, que indueix a les masses proletàries a defensar llurs interessos amb la serenitat d'una actuació evolutiva.

De cooperatives n'hi ha de *repartició* i de *no repartició*, essent les primeres les que reparteixen els beneficis entre'ls compradors de la societat, segons llurs compres, i les segones les que'ls destinen a una obra d'interès col·lectiu.

Aquestes són les que a Espanya se'n diuen *cooperatives de consum*, i les de *producció* són les que's caracteritzen per donar als obrers empleats en ella la propietat dels instruments de treball i un salari en relació amb els seus serveis i amb la taxa corrent en la població, però quals beneficis van sempre a engruixir el capital social de la empresa.

Entre aquestes apareixen les *incorporades*, quals serveis es verifiquen a compte exclusiu d'una altra cooperativa, corporació o sindicat; les d'*incorporació comercial*, que's dediquen a vendre a les *distributives*, o de *consum*; les d'*incorporació jurídica*, les accions de les quals pertanyen a altres entitats associacionistes, i les de *doble incorporació comercial i jurídica*, que tenen els caràcters de

les dues anteriors, com la de la *Verrerie d'Albi* (França), i la d'*Obrers de la indústria tabaquera d'Hamburg*.

Com a variants del sistema cooperatiu hi ha les societats de socors mutuels, que, amb el nom de segurs contra incendis, malalties, accidents, vellesa, mort, invalidesa, etc., si no vénen a realitzar en absolut l'ideal cooperatiu, representen els seus principis.

Les que funcionant a base de repartició de beneficis entre'ls compradors, destinen part d'aqueixos a l'interès del capital, resulten de fet defectuoses, i s'han de classificar en altre concepte.

Les unions de compradors o consumidors que en determinats moments tanta popularitat han obtingut en alguns països, tampoc entren en l'esfera del cooperatisme, perquè no són creades més que des d'un punt de vista fragmentari de la vida social i han acabat sempre per fracassar.

El cooperatisme, a l'arribar a un grau de desenrotll i extensió notables ha pensat en la manera de fer entrar el domini dels seus principis en la societat, i ha trobat com a medi la *Federació per a la compra i per a la producció* de les cooperatives de consum.

L'ensaig l'han fet amb èxit les cooperatives centrals de Manchester, Glasgow, Hamburg, Copenhague, Bâle, Budapest, Viena, París, Brussel·les i Rotterdam.

La *Federació* ha tingut els seus precedents o formes embrionaries en la *oficina d'informació*, encarregada de proporcionar a les cooperatives detalls sobre'ls proveïdors i els preus, i en la *agència central de compres*, que's cuidava d'efectuar en conjunt les de diverses cooperatives per a obtenir rebaixes de preu.

La *Federació* no és lo meteix que les grans unions agrícoles alemanyes, ni que les seves similars de Bèlgica, França i Italia, ni que la *Federació Agrícola* de la Flandes oriental.

La seva forma perfecta, quasi definitiva, parteix de les que's fundaren a Anglaterra del 1864 al 1868.

Acostuma a estar organitzada aixís: Formen el capital social les quantitats subscrites per les cooperatives adherides a proporció dels membres de que's compon cada una d'elles, amb exclòsió de les inscripcions dels particulars; els reglaments són iguals als de les cooperatives adherides, a part de que'ls socis, en lloc d'esser individuals, són col·lectius; cada una d'aquestes entitats té un nombre de vots relacionat amb el dels seus socis, i la *Federació* disposa, baix aqueix règim de control i direcció, d'amples magatzems en les quals acumula les mercaderies comprades.

Aquestes mercaderies són remeses a les cooperatives, que aixís les adquireixen no sols a més baix preu, sinó en molt millors condicions de qualitat, forma de pagament i demés.

La *Federació* facilita la creació de cooperatives per medi del crèdit i evita el boicot dels proveïdors.

Com ja s'haurà notat, es diferencia de la *cooperativa incorporada* en que'ls seus socis són col·lectius, i en que, per lo tant, els beneficis van a engruixir i a consolidar el fons d'altres cooperatives.

S'ha cregut, en realitat, que aixís es podia anar al canvi de sistema de la repartició de la riquesa, i lo cert és que, malgrat els grans esforços i les formidables organitzacions cooperatives que's van extenent arreu del món amb meravellosa creixença, les coses no semblen canviar positivament.

Ni aquesta forma d'associacionisme, que sembla la més adequada i factible, aconse-

gueix els resultats pràctics que han anhelat les altres.

Però indubtablement han constituït, en conjunt, el millor i més profitós ensaig d'aquell associacionisme que segurament dominarà dintre de poc el món civilitzat, i que ha començat ja d'una manera pràctica amb les disposicions del ministre anglès a que'ns referíem al començar.

Altres factors hauràn ajudat, indubtablement, a la eclòsió d'aquesta gran obra d'Anglaterra. Un altre dia en parlarem.

FÈLIX MARC

EL CLERICALISME EN ACCIÓ

EL MATRIMONI DEN PEIX ORDEIX

Ha tingut lloc a Madrid la vista del litigi que, de real ordre, se segueix pel ministeri fiscal sobre la validesa del matrimoni den Pey Ordeix.

Fa alguns anys que en Segimón Pey Ordeix era canonge de la catedral de Burgo de Osma. Reflexions i impulsos del cor i la consciència l'obligaren a abandonar l'iglesia catòlica. Se n'anà a França, i allí visqué de la ploma. A un home de sa gran cultura no li fou això difícil, actuant sobre un país culte.

Enamorat d'una bella i distingida senyoreta, donya Manuela Casado i López, volgué contraure matrimoni amb ella. Com que a Espanya li oposaren resistència, anà a casar-se a Cerbére (França), on celebrà matrimoni civil, amparat en diversos preceptes legals, i és aquesta lleítima unió que'l clericalisme espanyol, ferotge i intransigent, posà vetos...

Hi ha una sentència d'un jutjat de Madrid declarant nul el matrimoni, fundant-se en que en Pey estava ordenat *in sacris*, i no havia obtingut dispensa. Contra aquesta sentència s'hi apel·là, i és per això que se celebrà la vista a que'ns referim al principi.

Sembla mentida que encara ens trobem amb aquests conflictes, quan tants altres conflictes deurien preocupar-nos. Tots els pobles de la terra tenent resolta aquesta qüestió, tots, menys Espanya, on encara el clericalisme mana i governa.

Perquè lo curiós del cas és que, segons la legislació francesa i el còdig civil espanyol, fou el *ciudadà* i no el capellà el que contragué matrimoni. Pey no és cap eclesiàstic, perquè va abandonar l'Esglesia, perquè aquesta l'excomunicà, i perquè, ademés, li retirà tots els furs i privilegis. Es a dir, doncs, que per lo que'l pugui favorir es considera en Pey fora de l'Esglesia, però en canvi se'l considera dins de la meteixa quan se'l pot perjudicar. Brava teoria!

Està la cosa per a sentència, i serà curiós veure com es pronuncien els tribunals espanyols en aquesta qüestió, que pot marcar un graó per al progrés de la legislació de la patria, o bé la continuació del seu estancament.

I en cas que'ls clericals se surtin amb la seva; en cas que's demostrï una vegada més que'l poder civil està sotmès vergonyosament a l'Esglesia, què faràn els elements avençats?

Decididament, vénen dies de prova per a la llibertat.

Crec endevinar una gran o terrible espècie d'ignorància, igual per si sola a totes les demés: la que consisteix en imaginar saber lo que no se sab. Aquesta podria molt ben ésser la font de tots els errors en que caiem.

PLATÓ

Crònica de teatres

La revista

L'enginy ple de recursos i de bon gust que mou l'activitat den Alexandre Soler ens ha donat una altra producció teatral, corresponent al genre anomenat de *revista*.

Es una especialitat que compta a l'estranger, especialment a París, amb una extensa acceptació, i que entre nosaltres és molt poc explotat, a pesar del bon èxit que sol obtenir.

Plastic-Films figura entre les de millor acullida per part del públic en el seu genre, i és un dels més grans i sorollosos èxits d'aquesta temporada.

S'ho mereix per les seves moltes condicions que segurament constituïràn un fort impuls per a autors i empresaris en la insistència d'aquesta mena de representacions.

La *revista* podria venir a ésser entre nosaltres, i donada la actual situació del teatre, com una mena d'element col·laborador al seu saludable desenrotll.

Té la atracció de la visualitat i acontenta la petita feblesa humana de la frisança sensual del music-hall, fomentant alhora el bon gust i àdhuc l'esperit de crítica i d'ironia.

Aixís, per un cantó pot satisfer el gust frívol de la gent que va al teatre per a veure mobles i trajos, i el del que hi va per veure les pantorrilles d'una tiple.

Si aquest aspecte de la *revista*, desenrotllant-se, anés adquirint en ella el predomini dels seus elements fins a unificar-lo en el genre, es podria arribar a la seva exclòsió d'altres obres en les quals avui hi és i no li correspon.

Es treuria del drama, la comedia i la tragedia la importància que hi va adquirint això que se'n diu la *presentació*, i que tant contribueix a aminorar o a distreure de l'atenció pública el sentit poètic o ideal de l'obra, que és el seu objecte principal.

Es treuria també la aparatositat ridícula i infantívola de que s'han de revestir avui les obres còmic-líriques de totes menes que assolixen èxits de públic, aixís com aquella supremàcia de la bellesa física o del descocament que ha de dominar en les actrius, mal que sigui en perjudici de llurs facultats i coneixements artístics.

Potser també es treuria aixís aquesta excessiva afició del nostre públic al baix espectacle dels music-halls, que tant de mal fan a la vida dels nostres teatres.

Perquè l'afició al café-concert comença precisament per aquest desig d'un espectacle frívol, alegre i mogut al qual tant bé es presta la *revista*.

Per altra part, res com aquestes obres per a fomentar el bon gust que pot demostrar-se amb la reproducció d'interiors històrics, de paisatges, de monuments, de costums i d'espectacles exòtics o excepcionals, que sense elles estaria postergada a les pàgines il·lustrades dels *magazines*.

Això pot constituïr per si sol un motiu d'atracció del públic al teatre, que no s'escau més que a la *revista*.

I no diguem res de la sàtira d'actualitat que's pot abundantament escampar en aquestes obres, i que, tenint en compte l'estat general del nostre públic, en cap altre es pot exterioritzar d'una manera més adequada i eficaç.

Avui no's poden combatre els vicis de la societat davant del poble amb la fina ironia d'un silogisme literari o d'una ficció com les que composava Aristòfanes per aquesta meteixa finalitat.

Avui s'han de presentar aquestes idees en forma concreta, clara i d'alt relleu, quan no acompanyades d'una plàstica que faciliti la seva comprensió a la intel·ligència poc refinada de les grans masses.

També en aquest sentit la accentuació i desenrotll de la revista hauria de contribuir a lliurar a la dramàtica de les obres dialèctiques, que tant malmeten el valor artístic a que s'haurien de circumscriure.

En una paraula: la revista podria ésser el receptacle aprofitable i profitós de tots aquells elements dispersos que, no trobant altre lloc, s'han anat a ficar a les branques artístiques en que menys servei hi fan i més perjudici hi causen.

Es clar que per això es necessari no incórrer en xabacanades, a que pot fàcilment arribar un autor que no estigui dotat de les condicions especials que a l'efecte es requereixen.

Cal unir a les qualitats d'autor les de director d'escena, de decorador i de tot lo pertinent a la justesa del bon efecte i de la propietat històrica i artística.

Cal, ademés, que'ls empresaris no hi planyin res, especialment en els intèrprets, que deuràn ésser escullits, no pels seus mèrits intrínsecs de comedians, sinó per les facultats i condicions especials del paper que hagin de jugar.

Altra de les coses més importants és la música.

Fins ara havia sigut difícil trobar composicions de valua i de bon efecte per aquestes obres.

Els autors que reunien mèrits i elements per aportar-li llur tasca, o la consideraven de categoria inferior a llur nom, o no's volien arriscar a una feina que generalment resultava poc remunerada.

Alguna vegada s'havia suplert ben encertadament aquesta deficiència amb troços escullits d'altres obres oblidades o desconegudes.

Ara, en aquesta *Plastic-Films*, que motiva les presents ratlles, s'hi ha resolt tot això d'una manera perfecta i plausible.

Els vastes coneixements den Soler i la experiència teatral den Jordà, autors de la obra, han servit completament per al cas.

I ha acabat d'arrodonir llur treball la col·laboració del mestre Amadeu Viveš, a l'encarregar-se de la part musical amb l'encert que li és acostumat i am l'alta valua de la seva producció.

Dient que l'empresari i els artistes han fet tots plegats lo demés que'ls pertocava, haurem anotat que la darrera estrena del Novitats és realment un bon pas per a l'èxit del genre de revista.

SUPER

Fet reprobable

El dissabte de l'altra setmana ocoregué un fet del qual hem de protestar amb totes les nostres forces, tant per la índole del mateix com per haver estat comès contra un dels homes de més bon cor del partit radical.

Una comissió d'individus de la brigada sanitària que's creà amb caràcter provisional durant la passada epidemia, i que, en virtut d'haver cessat les circumstàncies que motivaren sa formació, ha estat dissolta per l'alcalde visità al senyor Boladeres per a demanar-li que rectificqués la seva decisió, havent-los contestat l'alcalde que no tenia atribucions per a fer-ho, tota vegada que's tracta d'un assumpte de la competència de la comissió de governació.

Aleshores els comissionats anaren en busca del senyor Juncal, nostre excel·lent amic, al qual trobaren en els corredors davant del despatx de la comissió de governació.

Els visitants, excitats, i amb to de menaça, exposaren la pretensió de que's deixés sense efecte l'ordre de dissolució de la brigada, contestant-los el senyor Juncal en el to que les circumstàncies requerien.

La cosa prengué tal aspecte, que de segur s'hauria arribat a les mans, de no interposar-s'hi alguns regidors i empleats.

Ara bé: aquest fet, reprobable baix tots conceptes, ho és encara més si es té en compte que'l senyor Juncal, home de bondat ingènita, va ser l'únic que votà en contra la dissolució de la brigada quan l'assumpte es discutí en la comissió de governació.

Si és aixís, a què venien, doncs, les amenaces, precisament al senyor Juncal?

Es que és cert lo que nosaltres ens resistiríem a creure, si no coneguéssim l'individu de que's tracta, que hi ha hagut un correligionari que ha instigat perquè això es fes, i es fes precisament contra el senyor Juncal? És que és veritat que hi ha qui, per treure's els morts del damunt, els llença sobre les espatlles del qui primer se li ocorre?

Fa pena l'haver de parlar així!... Perquè és precisament aquest procedir, són precisament aquests comportaments en unís i altres lo que, d'una manera lenta, però segura, va matant les democracies.

I després, quan tocarem a somatent per a reunir la gent al nostre entorn, ens trobarem sols, com els campanars per les vinyes!

CARNET D'ART

En Viver Aymerich

El públic selecte que acostuma a concorre a cà'n Parés està d'enhonorabona. La de la present setmana és una de les més interessants exposicions d'aquesta feconda temporada, i també la mellor i més equilibrada que fins ara ha presentat l'artista.

Defectes? Imprescindibles, inevitables, com en tota cosa humana. En canvi, i com a aventajosa compensació de mèrits, té valioses qualitats, insuperables i fins inconqueribles per a molts aspirants a perpetuïtat, que ja's conformarien amb les lleus incorreccions d'aquest incansable i ja distingit mestre del color i de la poesia.

Granat, segur, ferm i serenament senzill de procediments i de factura, por dir-se que ell és l'emissari del Sol, que, pròdig d'or i de pòrpres, subtils i nacarines, li'n fa mercès de la xardorosa llum per amarar-ne generosament els cims encrespats del seu nimbe enlluerna-

dor, els remolins de polsaguera dels remats, fent via avall de Sant Llorenç del Munt. I la paleta, càlida i sempre lluminosa de l'artista, la vessa exuberant, a pinzellades, perquè tinguin, daurada, una corona els pins i un bri de gloria les agulles dels campanars, i s'emmirallin els rubors de la posta en els finestrals gòtics de l'ermita solitaria. I amb el neguit de l'èxit i de la inspiració, matisa amb les rogenques gammes les tardes calmoses del juliol, i les ofrena perquè es recremin els rostolls i s'encengui encara més la grogor de les garberes, i per a enlairar encara més—dant-li fulgors com de victoria—les altures del Moncau i els cicòpics turons del Montserrat; perquè cantin triomfalment un himne de color al Sol de la nostra Catalunya i perquè es deixatin, en fi, en els celatges de les immensitats del cel els polcims finíssims dels càdmiums i les roses, o marquin vibracions d'un horitzó de foc, esclat amorós de la darrera flama, en l'apoteosi magestàtica de la llum que abandona el dia, pòstuma commoció missatgera de les fondes i quietes melangies del cap-vespre.

Tal és l'encís i la dolça simpatia d'aquelles teles den Viver, davant de les quals el nostre públic s'hi extasia.

Ara, una consell a l'artista, i acabem. Reprengui braument el camí de l'èxit per arribar al lloc que li senyalent els seus mereixements; reprengui'l, però sempre caminant sense girar el cap, fent abstracció del medis de l'esforç realitzat, medis o procediments que pesen de vegades com destorbs feixucs i que priven d'anar endavant amb la llestesa necessària. A cada embestida, observació nova, estudi de nous aspectes i constantment, sempre i sempre renovació: mai repetir-se.

JOAN LLOPART

PÀTRIA

En els estats unitaris la patria no és més que una gran abstracció sense realitat i sense vida. En els estats federals, la patria municipi i la patria regió, com la patria federació, són realitats vivents formades en el temps i en l'espai per naturals aproximacions d'homes i de pobles sol·licitats i atrets pels seus comuns sentiments, interessos i necessitats.

En l'unitarisme la patria nació no's concebeix si no és el conjunt informe dels mutilats restes d'organismes naturals preexistents, qual vida propia s'ha arrebacat per a constituir un organisme superior, del tot artificial.

En el federalisme, la patria nació no's concebeix sinó és el conjunt de grups naturals, diversos i amb vida propia que's mouen i es desenrotllen lliurement en la seva respectiva esfera d'acció, harmonitzant-se sense confondre's, coordinant-se sense absorbir-se, respectant-se sense imposar-se dins del cercle que únicament comprèn i abraça les funcions de la seva vida de relació.

El concepte de patria significa en l'unitarisme la negació de tot particularisme i de tota varietat, l'anul·lació de totes les iniciatives locals, la centralització de tots els moviments i de totes les funcions dels diversos grups en un sol motor. El concepte de patria en el federalisme significa la consagració dels furs de la varietat dintre de la unitat harmònica, l'afirmació de les particularitats i distintius caràcters de cada un dels grups units o associats, l'escut de la seva llibertat i autonomia.

La patria de l'unitarisme, com a engendra-

VINS Y MISTELES

Societat anonima

BATALLA

Marquès del Duero, núms. 206 y 208

Telefon núm. 6177

da per la força, se sosté per la tirania. La patria federal, com nascuda de voluntats il·luminades per la raó i impulsades pel sentiment, se sosté en l'amor dels pobles.

Per això no hi ha pobles tant exuberants de vida pública i que tant entusiasta i assiduament sostinguin les seves polítiques institucions com els pobles federals; per això no hi ha nacions com les federalment constituïdes que tant enèrgicament defensin la seva independència; per això, en fi, els estats federatívement constituïts, lluny d'experimentar desmembracions territorials, eixamplen les seves fronteres; per això en ells és bandera negra i odiada la separatista.

VIR

En Romanones a Barcelona

Dimecres passà per Barcelona, amb l'exhalació d'un llampec, l'ex-president del Concell, senyor comte de Romanones.

La seva estada es reduí a unes quantes visites i a unes quantes genuflexions. Aventatge positiu d'aquest viatge — un de tants viatges — ni un. Que estan massa lluny, els homes de la monarquia, dels interessos del poble, els quals ni capeixen ni volen capir.

Aucell de pas, en Romanones no ha obtingut ni la curiositat dels barcelonins.

DE TOT-ARREU

Lo que pot una emperatriu amb vista

Passejaven en cotxe pel camí de Bellevue, Napoleó i Josefina, quan aquesta es fixà en un gran cartell que, lligat a una finestra del quartel que allí existia, pujava i baixava adossat a la paret.

—Des de quan tens els quartels per llogar?— digué Josefina en broma.

Napoleó envià un lacai a preguntar quina senya era aquella del cartell, contestant-li aquell després que en el paper s'hi llegia la paraula *Perdó!* L'havia posat un veterà pres per indisciplina, que, sabent que Bonaparte passejava sovint per aquell lloc, es valia d'aquell original sistema per a cridar l'atenció de l'emperador.

Aquest, l'endemà, li manà que's presentés a sa presència.

—Ah, és a dir que t'emborratxes i maltractes els teus quefes? No't fa vergonya fer això ostentant en el pit una condecoració igual que la que jo porto?

El pobre vell plorava de por i de vergonya.

—On las vares guanyar, digues?...

—A Austerlitz.

Aleshores, agafant-lo pel bigoti, l'obligà a aixecar-se, perdonant-lo.

—Mercès!— exclamà, commogut, el veterà.

—No, a mi no— contestà Napoleó.— Mercès a la meva dona, que té molt bona vista.

En Liebknecht a la guerra

En una de les darreres sessions del Reichstag, que fou sorollosa i acabà en tumulte, el diputat socialista Liebknecht protestà contra la guerra, tenint paraules d'agra censura per a l'alt comandament.

Però es veu que a Alemanya el dret dels diputats a ocupar-se de les coses que d'una manera tant vital i tant directa interessin al país és molt relatiu, per quant en Liebknecht, que es soldat de la *Lansdsturm*, ha estat enviat a Lorena.

Bonica manera té de desfer-se dels adversaris, el kaiser!

La legió estrangera

Traduïm del *Bulletin des français resident à l'étranger*:

«S'ha dit que l'home té dugues patries: la seva i França.

»La demostració més convincent d'això ens la dona l'estadística d'estrangers allistats en les files franceses, els quals s'han compromès a lluitar per França mentres duri la guerra.

»Heusaquí les xifres dels allistats en 15 de desembre de 1914:

»Austro-hongaresos, 1.369; russos, 3.393; alemanys, 1.027; suïços, 1.467; italians, 4.913; espanyols, 969; turcs, 592; anglesos, 379; belgues, 1.462; luxemburgesos, 541; grecs, 300; nacionalitats diferents, 11.854. Total, 28.266.»

El Labour Party als obrers francesos i belgues

La majoria dels representants del Labour Party de la Cambra dels Comuns britànica, en nombre de 27, ha dirigit la següent comunicació a M. Joan Louquet, diputat francès, i a Mr. Vandervelde, ministre d'Estat belga:

«Als treballadors de França i Bèlgica:

»Nosaltres, els membres abaix firmats, de la Cambra dels Comuns, expressem la nostra simpatia més cordial a vosaltres, nostres camarades, francesos i belgues, en vostra lluita heroica per a refusar l'invasió dels vostres països per part d'Alemanya.

»Creieu que no sols defenseu les vostres llibertats nacionals, sinó que lluiteu per la llibertat d'Europa contra la dominació del despotisme militar. Sentim profunda admiració al valor i desinterès que mostreu en aquest terrible conflicte amb un traïdor enemic. Nostres sentiments són comuns a la massa de treballadors organitzats a la Gran Bretanya.

»Centenars de mils d'associats, plens d'una generosa indignació contra l'agressió criminal d'Alemanya, s'han allistat voluntaris en l'exèrcit que Anglaterra ha creat per a defensar la causa francesa i belga. Hem apoiat tota iniciativa per a fer d'aquest exèrcit un gran i poderós instrument de la defensa de la democràcia i de la civilització contra les forces de l'autocràcia i del despotisme.

»Vos augurem, camarades de França i de Bèlgica, que estem amb el cor i l'ànima amb vosaltres en la determinació de lliurar la França i la Bèlgica de l'invasor, d'obtenir la reparació pels terrenys devastats i de posar fi d'una vegada per a sempre a la menaça del militarisme.»

NOVES

En el saló Parés, els nostres simpàtics i estimats amics Morera i Vallmitjana han tingut la pensada de presentar-nos el recargoladíssim *personal* de la troupe acrobata-coreogràfica que ha de representar i vestir la seva òpera gitana. Si l'èxit de la producció lírica correspon al del cartell anunciador, ja's pot assegurar que l'obra serà esgarrifosament *moguda*.

L'Ateneu Enciclopèdic Popular prossegueix les gestions per aconseguir que Maeterlinck vingui a Barcelona. Sembla que'l projecte, si bé no de moment, podrà realitzar-se. Maeterlinck anà a Italia, on, junt amb en Juli Destree, feu campanya en pro del seu país, lo qual li ha produït una excessiva fatiga, molt més si es té en compte el temperament tímid del genial autor de *L'Intrusa*. La seva esposa, l'admirable artista Georgette Leblanc, encarregada d'una de les primeres ambulancies de Londres, no vol que, per ara, viatgi per enlloc més que per la Côte d'Azur, on tenen, els grans artistes, una propietat.

Quant estigui restablert, aleshores és quasi segur que vindrà en Maeterlinck a Barcelona.

L'Associació Catalana d'estudiants ha organitzat un cicle de conferències que, sobre'l tema «El problema de l'Universitat», es donarà pròximament, i les quals han estat confiades als senyors Alomar, Zulueta (Josep), Puig i Cadafalch, Fargas, Pi i Suñer, Serra i Hunter, Galiano i Dualde.

L'Ateneu Radical del districte V ha organitzat per avui, a les nou de la nit, un gran festival, que's regirà pel següent programa:

1. Simfonia.
 2. El quadre de costums marineres, en un acte, *Gent de platja*.
 3. El sainet en un acte i tres quadres *Los valientes*.
- Acabarà amb un ball.

Acció de L'AVENÇADA

Avui, aquest vespre, celebrarà reunió el grup «L'Avençada».

Es prega hi assisteixin tots els cooperadores i totes aquelles persones que s'interessin per la nostra publicació.

La reunió se celebrarà a la redacció, carrer de Tres-Llits, núm. 3.

FÈLIX COSTA, impressor.—Carrer Nou de la Rambla, 45, baixos

GRANJA CARCERENY

XACOLATERIA I LLETERIA

RAMBLA DE LES FLORS, 33

OBERT TOTA LA NIT

—Quina és la bicicleta millor?

—Pregunti-m'ho a mi:

La **MARTÍ**

Bicicletes a 175 ptes.

PRINCESA, 37

BARCELONA